

WIELE, Jef van de (eigenlijk Fredegandus Jacobus Josephus), filoloog en stichter van de DeVlag (Deurne [Antwerpen] 20 juli 1903).

Jongste telg uit het grote gezin van een Deurnese veehandelaar en burge-meester (1919-'33). Van de Wiele, die te Antwerpen en te Gent studeerde, was al sinds jaren als re-gent werkzaam bij het Rijksmiddelbaar onder-wijs, eerst te Antwerpen, daarna te Aarschot, toen hij in 1936 te Leuven met de grootste onderscheiding promoveerde tot doctor in de wijsbegeerte en letteren (Germaanse filologie) op een proefschrift Antwerpen in de literatuur. Met

een studie over het zelfde onderwerp werd hij in 1939 door de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde bekroond. Hij werd toen athe-neumleraar te Aalst en vervolgens te Deurne. In 1937 ondernam hij als laureaat in de wedstrijd voor universitaire reisbeurzen en studiereis in Duitsland en deed er een onderzoek naar de weerklank van de Vlaamse letterkunde aldaar in de periode 1897-1937. Als groot vereerder van professor L. Scharpé, was hij in 1933 medestichter van het Scharpéfonds. In hetzelfde jaar richtte hij de vereniging Germania op, waaruit in 1935 de Vlaamsch-Duitsche Arbeidsgemeenschap (z. aldaar) ontstond, met een eigen tijdschrift, dat aanvankelijk Germania heette en kort daarna tot DeVlag (z. aldaar) werd herdoopt. Hij was zowel hoofdredacteur (1936-'43) van dit blad als redactiesecretaris (1936-'40) van het weekblad Nieuw Vlaanderen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog trad hij voor de eerste maal naar voren, toen hij, op 7 november 1940, tot secretaris van de kort voordien opgerichte Vlaamsche Kultuurraad werd aangesteld.

Jef van de Wiele, tot dan toe alleen cultureel actief, werd weldra een van de kopstukken, zelfs de topfiguur van de collaboratie in Vlaanderen. Zijn integraal Germaanse, meteen nationaal-socialistische overtuiging, verkondigde hij in het pamflet *Op zoek naar een Vaderland* (1942), waarin hij het denkbeeld van een eigen Grootnederlandse staat met klem verwierp: „Er komt geen Dietsche staat, omdat hij er niet komen mag... Ook zal er geen Duitse staat meer zijn, naar samen met de Duitschers, de Nederlanders en de Vlamingen zullen wij deel uitmaken van het Groote Rijk van de Germaansche volkerengemeenschap” (p. 58). „In het Rijk zal het huidige Duitschland, evenals de andere Rijksdelen, functie zijn in het geheel, zij het dan ook een leidende functie” (p. 63). „Wij weten dat Vlaanderens taak de taak zijn zal van een heerenvolk, van een volk dat leiding geven kan” (p. 103). Die rijksgedachte verdedigde hij in ontelbare geschriften en toespraken. Ook was hij een van de grootste propagandisten voor de werving van vrijwilligers voor het Oostfront. Hij bleef dit tot kort voor de ineenstorting van Duitsland in 1945. Waar de vete tussen DeVlag en het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) bijna vijandelijke vormen aannam, kwam het op 27 februari 1944 tot een confrontatie tussen J. van de Wiele en H.J. Elias bij H. Himmler, die de voorrang van de DeVlag als in Vlaanderen actieve politieke organisatie bevestigde.

In september 1944 week Van de Wiele met de aftrekkende bezettingstroepen naar Duitsland uit. Hem werd er het slot Waldeck-Pyrmont ter beschikking gesteld, waar hij in september-oktober 1944 een Vlaamsche Landsleiding oprichtte, waaruit daarna zoveel als een Vlaamse emigrantenregering ontstond met Van de Wiele als regeringsleider. Op 15 december 1944, daags voor het Ardennenoffensief en een week na L. Degrelle, werd hij - op 9 november 1944 bevorderd tot Obersturmbannführer van de Germaanse SS - door rijksminister J. von Ribbentrop ontvangen en officieel als leider van het zogenoemde Vlaamsch Bevrijdingscomité erkend. In mei 1946, een jaar na de capitulatie van Duitsland, werd hij in een Duits officierenkamp gearresteerd. Het doodvonnis, inmiddels bij verstek door de krijgsraad van Antwerpen over hem geveld, werd in november 1946 ondanks zijn strijdlustige

replik bekrachtigd, maar niet uitgevoerd. Hij was de politieke leider die na de oorlog in België het langst gevangen zat. Na zijn vrijlating, eind december 1963, week hij uit naar Duitsland.

WERKEN : Romans (onder het pseudoniem W. Auweleer) : *De Ferde* (1927); *De wereldkaravaan* (1929). - Politieke brochures : *Op zoek naar een vaderland* (1942); *Flandern wird leben* (1943); *Brussel waarheen?*, in P. Mennicken, *Stad zonder ziel* (1943). - Artikelen in *Nieuw Vlaanderen* (mei 1935 - april '40) over o.a. L. Scharpé, G. Feremans, DeVlag, De Arbeidsdienst, in memoriams M. Sabbe en Abr. Hans; in *DeVlag* over R. Verhulst, S. Streuvels, F. Timmermans en vele strijdartikelen (o.m. zijn rede op de Brusselse Grote Markt bij het vertrek van Oostfronters, 29 augustus 1942); in *Balming*, een twintigtal propagandabijdragen; in *Het Vlaamsche Land*; *De Gazet* en *De SS-man*.

LITERATUUR : *Vlaamsch-Duitsche Arbeidsgemeenschap*, in *Stemmen uit Duitschland* (1 november 1942); - E. de V. (= A. de Bruyne), *Van 1939 tot 1945. Dr. Jef van de Wiele : de doodstraf*, in 't *Pallieterke* (17 april 1958); - H. Todts, *Hoop en wanhoop der Vlaamsgezinden*, I (1961); - Oso (= A. de Bruyne), *Jef van de Wiele. Een mens in de vergeetput*, in 't *Pallieterke* (20 juni 1963); - W.C.M. Meyers, *De Vlaamse landsleiding*, in *Bijdragen tot de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*, II (1972); - E. de V. (= A. de Bruyne), *Dr. Jef van de Wiele*, in 't *Pallieterke* (4 januari 1973).

ALBERT GOOVAERTS